

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра екології та технологій захисту навколишнього середовища

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Стратегія сталого розвитку»

Галузь знань	18 Виробництво та технології
Спеціальність	183 Технології захисту навколишнього середовища
Освітній рівень.....	магістр
Освітньо-наукова програма	«Ресурсозбереження в гірничо- металургійному комплексі»
Статус	вибіркова
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	диференційований залік
Термін викладання	1 семестр
Мова викладання	українська
Викладачі	проф. Павличенко Артем Володимирович, ас. Бучавий Юрій Володимирович

Силабус призначено для допомоги опанування студентом навчального контенту з дисципліни, підготовки та проходження контрольних заходів.

Опис навчальної дисципліни.**Назва:** «Стратегія сталого розвитку»**Код:** B1.4**Галузь:** 18 «Виробництво та технології»**Тип:** Вибіркова**Кількість встановлених кредитів:** 4**Курс:** 1-й**Семестр вивчення:** 1-й**Рівень вищої освіти:** Магістр**Рік навчання:** 1-й**Кількість годин:** 120**Викладачі:**

- Артем Володимирович Павличенко, д.т.н., проф., завідувач кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, тел. (056) 756-00-16, pavlichenko.a.v@nmu.one, <http://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/Pavlichenko.php>;
- Юрій Володимирович Бучавий, к.б.н., асистент кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, тел. (056) 756-00-16, yurique@3g.ua, <http://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/Buchavy.php>

Результати навчання. Демонструвати навички проведення техногенного та екологічного нагляду і контролю за станом довкілля, використовуючи національне та міжнародне законодавство, у тому числі стратегію сталого розвитку.

Форми організації занять.

- Навчальні заняття – лекції.
- Практична підготовка – практичні заняття.
- Самостійна робота – підготовка до навчальних занять.
- Контрольні заходи – залікова робота, захист практичних робіт.

Мета вивчення дисципліни. Ознайомлення з головними засадами державної екологічної політики, чинного природоохоронного законодавства та специфіки сталого розвитку регіонів і галузей економіки.

Календарно-тематичний план.

Тематичний план та розподіл обсягу часу з дисципліни

«Стратегія сталого розвитку»

Курси, чверті	Тижні (6 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години			
			аудит.	самос-тійна	разом	
1 курс, 1 чверть		Лекції				
	8	Поняття системи і розвитку. Міжнародні та національні законодавчо-правові засади переходу суспільства до сталого розвитку. Суть терміну «система». Відкритість, стаціонарність системи. Умови	4	66	90	

Курси, чверті	Тижні (6 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години			
			аудит.	самос- тійна	разом	
		розвитку динамічних систем. Триєдиний механізм самовідтворення природних систем. Способи трансформації систем. Відображення питань сталого розвитку у законодавстві України				
	9	Принципи функціонування соціально-економічних систем. Наукові передумови формування принципів сталого розвитку. Принципи забезпечення сталого розвитку. Принципи суспільної організації в просторі. Принципи організації в часі. Принципи забезпечення екологічної стійкості. Принципи екологічних цілей. Принципи екологічної мотивації	4			
	10	Особливості формування стратегій місцевого сталого розвитку і місцевого плану дій з охорони довкілля. Глобальний вимір сталого місцевого розвитку. Значення стратегічного планування на місцевому рівні. Розробка та запровадження стратегій сталого місцевого розвитку. Розроблення місцевого плану дій для охорони довкілля (МПДОД). Моделювання і прогнозування сценаріїв при розробці стратегій сталого розвитку і місцевих планів дій. Теоретичні підходи оцінки ефективності природоохоронних заходів. Екологічна крива Кузнеця в структурі моделей сталого розвитку територій. Модель «доходи-забруднення»	4			
	11	Моніторинг реалізації екологічної політики та обґрунтування прийняття управлінських рішень з урахуванням концепції сталого розвитку. Національна екологічна політика і сталий розвиток. Мета, основні принципи національної екологічної політики. Індикатори ефективності національної екологічної політики. Механізм моніторингу, оцінки й удосконалення дій з реалізації політики. Індикатори та індекси сталого розвитку, система глобальних вимірів сталого розвитку. Індикатори та індекси сталого розвитку України. Взаємозв'язок індикаторів сталого розвитку із системою показників Цілей розвитку тисячоліття та системою індикаторів Європейського союзу. Поняття моніторингу сталого розвитку, його мета та об'єкт	4			
	12	Покращення якості життя і зменшення соціально-економічних та екологічних загроз при переході до сталого розвитку. Теоретико-методологічні підходи до визначення поняття «загроза» в сучасній науковій традиції. Методика оцінювання впливу загроз на	4			

Курси, чверті	Тижні (6 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години		
			аудит.	самос- тійна	разом
		пріоритети сталого розвитку. Особливості загроз економічного характеру. Особливості загроз екологічного характеру. Особливості загроз соціально-інституціонального характеру Принципи освіти для сталого розвитку та шляхи її впровадження в освітні програми. Особливості формування концепції екологічної освіти. Принципи освіти для сталого розвитку. Впровадження стратегії сталого розвитку у сферу освіти. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства. Роль науки та освіти у визначенні засад сталого розвитку. Зміцнення наукової бази з метою сталого розвитку і нового управління. Переорієнтація освіти на сталий розвиток			
	13	Контрольні заходи	4		
		Практичні заняття			
	8	Методологія вимірювання сталого розвитку. Аналіз економічного виміру сталого розвитку	1		
	9	Визначення екологічних загроз сталого розвитку регіону	1		
	10	Розробка місцевого плану дій з охорони довкілля (МПДОД)	1	24	30
	11	Індикатори ефективності національної екологічної політики для сталого розвитку	1		
	12	Природно-ресурсні показники сталого розвитку України. Впровадження стратегії сталого розвитку у сферу освіти	1		
	13	Контрольні заходи	1		
		Разом	30	90	120
Контроль підсумковий, 2 чверті – залік		Лекції	24	66	90
		Практичні заняття	6	24	30

Заплановані види навчальної діяльності та методи викладання.

Лекції – ілюстративно-наочне навчання (пояснення, бесіда, мультимедійна презентація).

Практичні заняття – використовується лабораторна та інструментальна база випускової кафедри та кафедри екологічної та техногенної безпеки на базі ДП НВО «Павлоградський хімічний завод» (захист практичних робіт).

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної).

Використовується комп'ютерне та мультимедійне обладнання, а також дистанційна платформа Moodle.

Результати вивчення дисципліни. Результати освоєння, які плануються:

- вміти визначати соціально-екологічну ситуацію на рівні виробничого об'єкту, галузі чи регіону;
- вміти здійснювати аналіз природних і соціально-економічних систем для визначення взаємозв'язків між факторами їх розвитку;
- вміти розраховувати локальні, регіональні індикатори та індекси сталого розвитку для аналізу стану (рівня розвитку) соціально-економічних систем;
- вміти проводити моніторинг екологічної політики та обґрунтовувати прийняття управлінських рішень із урахуванням концепції сталого розвитку;
- вміти розробляти освітні програми для підвищення рівня поінформованості громадськості про принципи сталого розвитку і забезпечувати їх розуміння.

Література для вивчення дисципліни.

1. Боголюбов В.М., Прилипко В.А. Стратегія сталого розвитку: Навчальний посібник / - Херсон: Олді-плюс, 2010. – 322 с.
2. Клименко М.О. Стратегія сталого розвитку: навч. посіб./М.О. Клименко, Л.В. Клименко. – Рівне: НУВГ, 2010.- 267 с.
3. Коржнев М.М. Природно-ресурсні основи сталого розвитку. – Київ: Вид. КНУ. - 2001. – 270 с.
4. Основи стійкого розвитку: навчальний посібник. /За заг. ред. проф. Л.Г. Мельника. – Суми «Університетська книга», 2005. – 654 с.
5. Садовенко А.П., Серeda В.І., Масловська Л.Ц. Сталый розвиток суспільства: Навчальний посібник. / За ред. А.П. Садовенко, В.І. Серeda, Л.Ц. Масловська.- К: 2009. – 239 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon4.rada.gov.ua> Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.mon.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України
3. <http://www.menr.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства енергетики та захисту довкілля України
4. www.irbis-nbuv.gov.ua Наукова періодика України. Бібліотека ім. В. Вернадського
5. <http://sop.org.ua> Служба охорони природи – Інформаційний центр
6. <http://env.teset.sumdu.edu.ua> Науковий центр прикладних екологічних досліджень
7. Аналіз сталого розвитку - глобальний і регіональний контексти: У 2 ч. / Міжнародна рада з науки (ICSU) [та ін.]; наук. кер. М.З. Згуровський. - К.: НТУУ «КПІ». 2009. - Ч.2. Україна в індикаторах сталого розвитку. Аналіз - 2009. -200 с.
8. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / за заг. ред. В.М.Гейця [та ін.] -К.: НВЦ НБУВ, 2009. -687 с.
9. Звіт з людського розвитку в Україні. Людський розвиток і європейський вибір України. Програма розвитку ООН в Україні. 2008. -110 с

10. Від екзогенно залежної до ендогенно орієнтованої стратегії розвитку економіки / В.М. Гесць, М.І. Скрипниченко // Економіка і прогнозування. - 2003. - № 1. -С. 34-46
11. Економіка України: проблеми економічного розвитку: кол. моногр. / Ред.: В.Ф. Беседін; А.С. Музиченко; Н.-д. екон. ін-т, Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. - К., 2007. -448 с.
12. Інноваційно-технологічний розвиток України: стан, проблеми, стратегічні перспективи: аналіз матеріалів до Парламентських слухань «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізації. Виклики» / Л.І. Федулова, Ю.М. Бажал, І.А. Шовкун, С.В. Захарін, В.К. Хаустов; ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». -К., 2009. -196 с.

Політика виставлення балів.

Виставлення балів ґрунтується на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами, яка також використовується для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Форми оцінювання.

- Поточний контроль – тестування, опитування.
- Оцінювання виконання та захисту практичних завдань.
- Підсумковий контроль – залік у письмовій формі.

Питання до заліку.

Приклади питань до заліку.

1. Поняття системи та розвитку (механізми функціонування та стійкості систем, принципи екологічної стійкості).
2. Міжнародні та національні законодавчо-правові засади переходу суспільства до сталого розвитку.
3. Принципи функціонування соціально-економічних систем.
4. Світогляд, етика та сталий розвиток.
5. Особливості формування стратегій місцевого сталого розвитку та місцевого плану дій з охорони довкілля.
6. Моделювання та прогнозування сценаріїв при розробці стратегій сталого розвитку та місцевих планів дій.

7. Моніторинг реалізації екологічної політики та обґрунтування прийняття управлінських рішень з урахуванням концепції сталого розвитку.
8. Індикатори та індекси сталого розвитку, система глобальних вимірів сталого розвитку.
9. Покращення якості життя та зменшення соціально-економічних і екологічних ризиків при переході до сталого розвитку.
10. Розвиток і ресурси.
11. Економічні, соціальні та моральні аспекти виробництва та споживання. Екологічна політика та інституційні індикатори.
12. Принципи освіти для сталого розвитку та шляхи її впровадження в освітянські програми.
13. Впровадження стратегії сталого розвитку у сферу освіти.
14. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства.
15. Роль науки та освіти у визначенні засад сталого розвитку.
16. Наукові передумови формування принципів сталого розвитку.